

שבועות מז

עניין: ותרגנו באהליכם

— חטא המרגלים

מהרש"א ח"א

ותרגנו באהליכם כו' באהליו של מקום כו'. היינו אהל ומשכן שעשו לשכון שכינה שם
לפי באהליכם ממנו הא כתיב וילינו וגו' ויפול משה ואהרן על פניהם לפני כל עדת ישראל וגו'
דמשמע שלא היו בשעת החלונה צדיקים אלא במחנה כנגד המשכן כמפורש וכבוד ה' נראה באהל
וגו' ודו"ק:

חתם סופר

תרתם וגנייתם באהליו של מקום. דרש ותרגנו נועריוקן תרתם
וגנייתם, ובאהליכם דרש באהליכם ודרש באהליו של
מקום, דאליה קשה לו מה לי באהליכם או בחוץ אלא ע"כ באהליו
של מקום קאמר ד. מיהו עדיין לריך ישב וטעם מאי קאמר.
בתחלה ניישב ג"כ במאי פליגי שמעון בן טרפון קאמר קרב לגבי
דהינא ואידהן ודבי ר' ישמעאל הנא עבד מלך מלך, יש לומר
בפולגת מפרשים אי א"י משוכה בטבע החולדה או לא אלא
בזכות ישראל ומשכן ה' המשיך לחוכו שפע כאשר באמת מעת
החורבן נחמטת הכל ומגרע גרע וכמו שאמר זכריה קפיעל ח'
ע"ש. וידוע שמלך בחולדה אין מושחין אותו רק הדיוט שנעשה
מלך [רמב"ם ה' מלכים פ"א ה"ב], ולכן מדמה שמעון בן טרפון
א"י לדהינא פרש"י משום בשמן המשחה, שבחולדה היה א"י הדיוט
ונעשה אחר כך חשוב על ידי ישראל וזאת בתוכה זכרה ה', וכן
משמע מוכר פרת שבתחלה נמנה בסוף ד' נכרות ואחר כך נעשה
גדול ע"י ישראל, ואם כן לא שקרו המרגלים רק שהיה להם
לכאמין זה ושישנה הכל על ידי משכן ה', ואם המעורר מן
במדבר ונתן להם בשר מים בארץ למאן כ"ש שימשיך שפע בארץ
נושבת, והם לא האמינו ואם כן גנייתם באהליו של מקום משכן ה'
שאיך יכולת להשפיע. אלא שעדיין אין ראיה מזה לשמעון בן טרפון,
דגם לחנא דבי ר' נחי דהמרגלים כזו וכחשו זה ומחו במגפה
רעה, מ"מ שאר העם לא חטאו כי לפי דברי שלוחיהם המרגלים
הדין עמם, וע"כ ל"ל מ"מ היה להם לכאמין דאף לפי דבריהם
יש כח במשכן ה' להפוך הכל לעוצה, ושפיר הוכיחם גנייתם באהליו
של מקום, ואין ראיה לשמעון בן טרפון מכאן. ויש לומר דלא היה
לריך משה להוכיחם במה שגינו באהליו של מקום, כיון ששלוחיהם
כזו ושקרו אין התנלות מעתה, דלא היה להם לשלוח שלוחים
כאלו דוגמת שבועת ה' היתה בין שניהם, באופן שנקשרו כל ד'
מימרות של שמעון בן טרפון אהדדי. והארכתי בזה פי' דברים שנת
תקני"א לפ"ק.

אהבת איתן

(על העין יעקב)

ותרגנו באהליכם רבי
שמעון בן טרפון
אומר תרתם וגנייתם
באהלו של מקום. עיין
בחידידושי אגדות ודבריו
דחוקים דאיך קרי
לאהליו של מקום דהוא
אוהל מועד אהליכם
אך י"ל על פי
מה שאמרו בריש סוטה
(דף ג:) דקודם שחטאו

היתה שכינה שורה עם
כל אחד ואחד בביתו.
וז"ש אהליכם היינו
אהלו של מקום שהיתה
אהלו באהליכם ועל
ידי המחלוקת ולשון
הרע נסתלקה ונשאר
רק אהליכם בלא שכינה
והיינו דאשמועינן קרא
ותרגנו באהליכם
שנעשה מאהליו של
מקום אהליכם (אהבת
איתן):

דרשות חתם סופר ח"ב דף של ע"ג

(דרוש לז' אב תק"ץ)

מ"ט להפסיק בנא בין אעברה ואראה. חו י"ל הפרטים
שפרט הארץ הטובה הר הטוב ולכונן שהוא א"י ירושלים
ובהמ"ק כפרש"י, ש"ל ע"ז חקנו לקרוע על חורבן שלשת
כמבואר בש"ס [מ"ק כ"ז]. ועו"ש הרואה ערי יהודה קורע ושבו
ירושלים חזר וקורע ושבו בהמ"ק קורע. והיינו מדחלקן
בסך קרא. וי"ל משאחז"ל במס' שבועות [מ"ז:] ותרגנו
באהליכם תרתם וגנייתם באהליו של מקום דרשו באהליכם באהל
אהליכם היינו אהליו של מקום, ולכאורה מאי אהל של מקום גנו
מרגלים, אף רמז להכיל כי אהל ר"ת ארץ ה' ליבנו.